

Vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
cie.ezk@tweedekamer.nl

Alkmaar, 6 mei 2020

Onderwerp: Position Paper inzake Routekaart Groen Gas en Kabinetsvisie waterstof

Samenvatting

- Wij danken de Minister voor zijn heldere visie op de toekomstige duurzame energievoorziening en in het bijzonder de rol van groen gas, zoals deze is verwoord in de Routekaart Groen Gas. Nut en noodzaak van gasvormige energiedragers zijn door de Minister daarmee duidelijk neergezet.
- De Routekaart benadrukt tevens het grote belang van opschaling en kostendalingspotentie. Daarbij wordt specifiek verwezen naar (super kritische water) vergassing technologie (SCWG-technologie).
- SCW Systems (SCW), haar aandeelhouder PGGM en partner Gasunie New Energy hebben zich gecommitteerd aan een gefaseerde opschaling van hun SCWG-technologie die in 2025 moet resulteren in de productie van een half miljard kuub groen gas.
- Met deze gefaseerde opschaling en doorontwikkeling van de technologie, alsmede de grote variëteit in grondstoffen die in de installaties verwerkt kunnen worden en het belang van aanbod groen gas als onderdeel van de duurzame energievoorziening, is onze overtuiging dat groen gas op termijn met SCWG-technologie zonder subsidie kan worden geproduceerd.
- Om de door de Minister geformuleerde uitdaging in te vullen waarbij “de technologie volledig wordt uitontwikkeld en de geprojecteerde kostendaling daadwerkelijk kan worden gerealiseerd” vragen wij om specifieke ondersteuning voor innovatieve vroege fase technologieën:
  1. We dringen er bij de Minister op aan om in geval van innovatie ontwikkeling RVO meer ruimte en handelingsvrijheid te geven om projecten ook te beoordelen op hoofddoelstellingen en niet strikt op de oorspronkelijk bedachte wijze waarop deze hoofddoelstellingen worden gerealiseerd;
  2. Wij verzoeken de Minister de periode tussen toekenning van de SDE+ subsidie en realisatie van de geprojecteerde capaciteit te verlengen voor projecten waar sprake is van een vroege fase technologie;
  3. Wij onderschrijven de stelling van de Minister dat “ook reststromen van niet-biogene oorsprong, zoals brandstoffen uit afval (RDF) en plastics, middels zogenaamde vergassingstechnologieën ontsloten kunnen worden”. Wij verzoeken de Minister om de positieve CO₂ impact van de circulaire inzet van deze reststromen mee te laten wegen in stimuleringsmaatregelen voor circulair gas.
- Wij onderschrijven het standpunt van de Minister dat er in 2030 eerder sprake zal zijn van een aanbod tekort dan een tekort in vraag naar groen gas. In relatie tot de vraagontwikkeling willen we desalniettemin een aantal aandachtspunten benoemen:
  1. Bij invoering van een bijmengverplichting voor groen gas vragen we de Minister deze mede te faciliteren door een robuust en toekomstbestendig beleid;
  2. Een transparante en centrale markt voor de handel en pricing van groen gas en certificaten van oorsprong (GVO's) bevordert de lange termijn vraag ontwikkeling;

3. Wij vragen de Minister zo veel mogelijk aansluiting te zoeken bij de REDII ontwikkelingen en definities.
- Bij vergassingstechnologieën wordt zowel methaan (groen gas) als groen waterstof geproduceerd. Om te kunnen komen tot optimalisatie van zowel de productie als de kostprijs van CO₂-vrije gassen verzoeken wij de Minister het volgende:
    1. Verruim de mogelijkheden van fysieke bijmenging van groen waterstof in het aardgasnet;
    2. Maak het mogelijk in één en dezelfde SDE-beschikking de productie van zowel groen gas als groen waterstof te subsidiëren;
    3. Maak het (beoogde) subsidie-instrumentarium (IPCEI, MMIP waterstof, MOOI, DEI+, HER, SDE++) voor innovatie en exploitatie van groene waterstof tevens toegankelijk voor vroege fase vergassingstechnologieën.
  - Tot slot vragen we aandacht voor de potentie van negatieve CO₂ emissies bij de productie van groen gas en verzoeken we de minister om voor hergebruik van (groen) CO₂ (CCU) vergelijkbare stimuleringsmaatregelen in te richten als voor permanente opslag (CCS).

Nut en noodzaak van groen gas als essentieel onderdeel van het toekomstige energiesysteem

Met veel interesse hebben wij op 30 maart jl. kennis genomen van de brieven van de Minister over de “De rol van gas in het energiesysteem van nu en in de toekomst” en de twee daartoe behorende uitwerkingen namelijk de “Routekaart Groen Gas” en de “Kabinetsvisie waterstof”.

Allereerst willen we langs deze weg de Minister bedanken voor zijn heldere visie op onze toekomstige duurzame energievoorziening en in het bijzonder de rol van gasvormige energiedragers daarin. Het nu expliciet geformuleerde uitgangspunt dat CO₂-vrije gassen een onvervangbare rol spelen in de verduurzamingsopgave van de Nederlandse samenleving ondersteunt onze niet aflatende ambitie, visie en inzet om te komen tot grootschalige en efficiënte omzetting van (organische) reststromen in groen gas en duurzame waterstof. We denken daarmee een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan het realiseren van een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar toekomstig energiesysteem.

We hebben uw uitnodiging ontvangen een position paper in te dienen inzake de “Routekaart Groen Gas” en de “Kabinetsvisie waterstof” waarvoor onze hartelijke dank. We gaan in deze brief graag in op uw uitnodiging. Eerder – te weten 29 april jl. - hebben we al een position paper ingediend inzake de SDE++ regeling welke is opgenomen in de Reader Voortgang SDE++ en eerste openstelling SDE++ 2020 (<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020Z07805&did=2020D16695>)

We hebben er tevens voor gekozen deze brief zelfstandig leesbaar te maken waardoor we helaas deels in herhaling vallen ten opzichte van onze position paper SDE++.

Superkritisch watervergassen met SCW Systems en haar partners

Samen met onze partners Gasunie New Energy en PGGM ontwikkelt SCW Systems een 18 MW groen gas demonstratiefabriek in Alkmaar. Momenteel wordt gewerkt aan de ingebruikname van de eerste industriële super kritische watervergassingsunit en het opstarten van de gehele productielijn inclusief gasbehandeling naar groen gas van aardgaskwaliteit¹. De werking van deze hele keten (invoeden van biogene reststromen, omzetting naar gas, gasbehandeling naar groen gas en rechtstreeks invoeden op het hogedruk netwerk van Gasunie Transport Services) is eind 2019 voor het eerst met positief resultaat getest. Afgelopen maanden is het systeem verder geoptimaliseerd, is de besturingssoftware in gebruik genomen en zijn de operators

---

¹ Ter verduidelijking: de opschaling van de demonstratiefabriek en de opbouw van toekomstige productiecapaciteit komt tot stand door de huidige (industriële) vergassingsunit te “dupliceren”. Het vergroten van de productiecapaciteit behoeft derhalve géén technologische opschaling van de huidige reactor, maar wordt gerealiseerd door meerdere identieke units parallel te schakelen.

opgeleid met als doel de continue productie van groen gas met de huidige reactor op industriële schaal. Na het bereiken van deze belangrijke mijlpaal zullen SCW en haar partners de demonstratiefabriek verder opschalen naar de beoogde capaciteit van 18 MW. Voor deze productiecapaciteit is in 2016 reeds een SDE subsidie verstrekt.

Ambitie en concrete opschalingsplannen

In de brief “Routekaart Groen Gas” verwijst de Minister naar het klimaatakkoord en het daarin uitgesproken streven om te komen tot 70 PJ groengasproductie in 2030 (2 mld m³), waarbij meer dan de helft van dit streven (te weten 40 PJ) moet worden geleverd met behulp van de super kritische vergassingstechnologie. Wanneer we deze doelstelling van 2 miljard kuub groen gas in 2030 als uitgangspunt nemen en van daaruit terugrekenen naar de opschalingsstappen welke de sector moet realiseren dan is bovenal de doorlooptijd van de opschalingsprojecten de kritische factor. Vanuit dat besef hebben SCW en haar partners PGGM en Gasunie zich gecommitteerd aan een snelle en gefaseerde opschaling van onze nieuwe technologie, die in 2025 moet resulteren in een half miljard kuub groen gas (ca. 20 petajoule ≈ 500 MW productiecapaciteit)².

Reactie SCW op Routekaart Groen Gas n.a.v. eigen ervaringen

Op basis van onze eigen ervaring zien we dat de door de Minister geformuleerde uitdaging waarbij “de technologie volledig wordt uitontwikkeld en de geprojecteerde kostendaling daadwerkelijk kan worden gerealiseerd” een specifieke ondersteuning voor innovatieve vroege fase technologieën vereist. Gegeven het grote belang van de ontwikkeling van het aanbod van groen gas hebben we vanuit onze eigen ervaring op elk van de 3 genoemde pijlers een hulpvraag geformuleerd die kan bijdragen aan de ontwikkeling van vroege fase technologieën. Gaarne gaan we met de Minister cq. de betrokken overheden aan tafel om uit te vinden hoe de gezamenlijke ambities tot werkelijkheid kunnen worden gemaakt.

1. Instrumentering onrendabele top

Hernieuwbare Energie subsidie en SDE+

De eerste stap in onze opschalingsstrategie betreft de realisatie van de 18 MW demonstratiefabriek in Alkmaar en de uitbreiding daarvan van 18 MW naar 100 MW. Hiertoe vind momenteel de commissioning van de eerste vol continue industriële super kritische watervergasser plaats. In de loop van 2020 nemen de consortiumpartijen naar verwachting het besluit om de volledige capaciteit van de demonstratiefabriek (18 MW) te realiseren door het “dupliceren” van de huidige industriële vergassingsunit. Voor de uitbreiding van Alkmaar naar 100 MW is inmiddels een SDE+ subsidie aangevraagd in de voorjaarsronde van 2020.

Deze volgende fase van afronding van de demonstratiefabriek (18 MW) naar opschaling/uitbreiding (naar 100 MW) is qua financiering misschien wel de moeilijkste stap in het gehele innovatieproces. Hulp van de overheid in de ontwikkeling van vroege fase technologieën is dan ook meer dan welkom en kan verschillende vormen aannemen:

1. Voor het realiseren van de demonstratiefabriek is in 2016 een Hernieuwbare Energie investeringssubsidie verworven, een belangrijke stap en bijdrage in de ontwikkeling van onze technologie. De bevoorschotting hiervan is echter in 2018 door RVO stop gezet omdat het innovatieproces zich - naar de mening van RVO - niet exact volgens de parameters van de oorspronkelijke subsidieaanvraag voltrekt. De hoofddoelstelling van de subsidieaanvraag, aantonen dat met de technologie op rendabele wijze conversie van (natte) biomassa in hernieuwbare energie op industriële schaal kan plaatsvinden, wordt door RVO in haar beoordeling ondergeschikt gemaakt aan de exacte invulling van hoe dit gerealiseerd wordt. Innovatie en de wijze waarop het beoogde hoofddoel wordt gerealiseerd is echter inherent onvoorspelbaar maar hebben we in 2016 met de kennis van toen, zo goed mogelijk geprobeerd vast te leggen. Op grond van de opgedane ervaringen en inzichten is de weg naar ons hoofddoel in de loop van de tijd uiteraard gewijzigd. Het huidige toetsingskader biedt blijkbaar

² Zoals verwoord in de brief aan de Minister: Versnellingsaanbod productie Groen Gas van Groen Gas Nederland, TKI Nieuw Gas en Samenwerkende Partners (o.a. Gasunie en SCW), 14 maart 2018

onvoldoende flexibiliteit om met deze nieuwe inzichten en ervaringen rekening te houden, waarbij voorbij wordt gegaan aan het feit dat nog altijd hetzelfde hoofddoel wordt gerealiseerd, sterker, door lering uit dit innovatietraject kunnen we het hoofddoel zelfs op meer efficiënte wijze realiseren. We dringen er bij de Minister op aan om in geval van innovatie ontwikkeling RVO meer ruimte en handelingsvrijheid te geven om projecten te beoordelen op hoofddoelstellingen en de oorspronkelijk bedachte wijze waarop deze hoofddoelstellingen worden gerealiseerd minder zwaar te laten meewegen. Op deze wijze krijgen projecten de gelegenheid om gedurende de innovatiefase een leercurve te doorlopen zodat de hoofddoelstellingen op de meest verstandige wijze kunnen worden gerealiseerd.

2. Voor het exploiteren van de demonstratiefabriek (18 MW) is in 2016 een SDE+ - subsidie verstrekt. De beschikking vereist het volledig beschikbaar hebben van de geprojecteerde productiecapaciteit in de zomer van 2021. SCW en haar partners werken aan de realisatie van een robuuste demonstratiefabriek die “dupliceerbaar” is en de basis vormt voor onze 20 PJ groen gas doelstelling in 2025. Vanuit onze praktijkervaring in het ontwikkelen en opschalen van super kritische watervergassing constateren wij dat de periode tussen toekenning van de SDE+ en de datum waarop de volledige capaciteit gerealiseerd dient te zijn, zeer krap is voor innovatieve vroege fase technologieën. Wij verzoeken de Minister daarom de periode tussen toekenning van de SDE+ subsidie en realisatie van de geprojecteerde capaciteit te verlengen voor vroege fase technologie projecten indien: reeds grote investeringen zijn gedaan, evidente voortgang is geboekt en aannemelijk gemaakt kan worden dat realisatie en productie van groen gas in het verschiet ligt. Hiermee krijgen partijen meer ruimte om de leereffecten uit de demonstratiefase werkzaam te maken in het proces van opschaling. In geval een afgegeven beschikking vervalt doordat een project (net) niet kan voldoen aan de gehanteerde tijdlimieten eindigt de ontwikkeling van de vroege fase technologie, nog voordat het zijn opschalings- en kostenreductiepotentieel heeft kunnen aantonen.
3. Onze overtuiging is dat door de gefaseerde opschaling en doorontwikkeling van de technologie, alsmede de grote variëteit in grondstoffen die in de installaties verwerkt kunnen worden en het belang van aanbod groen gas als onderdeel van de duurzame energievoorziening, dat groen gas op termijn met SCWG-technologie zonder subsidie kan worden geproduceerd. Echter gegeven de huidige ontwikkelings- en opschalingsfase waarin de technologie zich nu nog bevindt alsmede de huidige positionering van groen gas en marktcondities is een exploitatie subsidie zoals de SDE-regeling noodzakelijk om de uitbreiding in Alkmaar naar 100 MW te kunnen realiseren. Alleen met een dergelijk afname- en prijsgarantie is financiering en bouw van additionele productiecapaciteit mogelijk. De Minister schrijft in zijn brief dat “het huidige stimuleringskader voor groen gas niet optimaal bijdraagt aan de realisatie van de groengasambities uit het Klimaatakkoord” en oriënteert zich op alternatieve instrumenten. Wij onderschrijven deze conclusie van de Minister maar benadrukken tegelijkertijd nog eens ons specifieke belang bij het verkrijgen van een SDE+ - beschikking op onze aanvraag voor groen gas in de voorjaarsronde van 2020. Voor SCW betreft het een beschikking die noodzakelijk is voor de uitbreiding naar 100 MW als belangrijke stap in de gefaseerde opschaling naar 500 MW in 2025.

SDE++

In onze position paper van 29 april zijn we gedetailleerd ingegaan op de SDE++ - regeling³.

2. Flankerend beleid

Toekomstige opschaling en kostenreductie is – zo schrijft de Minister – alleen mogelijk als wordt voldaan aan een serie randvoorwaarden. Daartoe zet de Minister flankerend beleid in:

Locaties

Het consortium is in gesprek met verschillende havengebieden in Noord- en Zuid-Nederland teneinde aldaar nieuwe productielocaties te ontwikkelen tot een capaciteit van circa 400 MW. Inmiddels zijn concrete grondreserveringsafspraken gemaakt en zijn de voorbereidingen voor een vergunningprocedure gestart.

---

³ Zie: <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020Z07805&did=2020D16695>)

Bij de keuze voor deze locaties hebben we ons laten leiden door overwegingen zoals deze door de Minister worden genoemd: optimale ontsluiting van (lokale en regionale) biomassa, een minimale invloed op de leefomgeving van omwonenden en een afdoende schaalgrootte om efficiëntie en een optimale inrichting van het groengasproductieproces te waarborgen.

Concreet lopen we echter aan tegen vraagstukken met betrekking tot stikstof en milieuvergunning die specifiek zijn voor super kritische vergassing. Daarover zijn we overigens reeds langere tijd goed in gesprek met de provincie Groningen en de Omgevingsdienst Groningen. Hulp van de rijksoverheid bij deze vraagstukken is niettemin wenselijk. Ook kan worden bezien in hoeverre versnelling van de vergunning trajecten mogelijk is zoals bij de Crisis- en herstelwet. Wellicht kunnen de bezwarenprocedures worden verlicht en/of ingekort.

Invoeding

Superkritisch vergassen heeft als voordeel dat het proces op hoge druk plaatsvindt waardoor het geproduceerde gas zonder additionele compressiekosten op het nationale hogedruk transportleiding van Gasunie Transport Services ingevoegd kan worden. Het invoeden op de hogedruk transportleiding voorkomt verdere congestie op de regionale netten en leidt daarmee vanaf het punt van invoeding niet tot extra maatschappelijke kosten. Voor invoeding op het nationale hoge druk transportleidingnetwerk gelden echter strengere eisen ten aanzien van specificaties waar het groen gas aan moet voldoen in vergelijking tot de specificaties van invoeding op lokale en regionale netten. Deze aanvullende eisen resulteren in hogere Capex en Opex voor het project. De baten van vermeden investeringen in gasinfrastructuur komen echter niet ten goede aan het project. We vragen de Minister ten aanzien hiervan een gelijk speelveld te creëren.

Grondstoffen

In de Routekaart Groen Gas geeft de Minister aan dat “ook reststromen van niet-biogene oorsprong, zoals brandstoffen uit afval (RDF) en plastics, middels zogenaamde vergassingstechnologieën ontsloten kunnen worden”. Wij onderschrijven dit uitgangspunt. Hiermee wordt een geheel nieuw potentieel van grondstoffen ontsloten, waarvan de geproduceerde gassen weliswaar niet specifiek kwalificeren als groen maar bijvoorbeeld wel als circulair. Aanwending van deze grondstoffen levert echter een aanzienlijke bijdrage aan de gewenste verduurzamingsdoelstellingen van onze samenleving en geeft een aanzienlijke verruiming van het productiepotentieel van CO₂-vrije gassen. Wij verzoeken de Minister om de positieve CO₂ impact van de circulaire inzet van deze reststromen mee te laten wegen in stimuleringsmaatregelen voor circulair gas.

3. Verduurzaming eindgebruik

Wij onderschrijven het standpunt van de Minister dat er in 2030 eerder sprake zal zijn van een tekort in aanbod dan een tekort in vraag naar groen gas. In relatie tot de vraagontwikkeling willen we desalniettemin een aantal aandachtspunten benoemen.

1. Bijmengverplichting

Een bijmengverplichting vergroot de vraag en verruimt daardoor de mogelijkheden om op termijn de productie subsidieonafhankelijk te maken. In praktisch opzicht is het daarbij van belang dat lange termijn contracten (10yr+) kunnen worden afgesloten met groen gas afnemers als één van de belangrijke voorwaarden om een gezond en financierbaar project te ontwikkelen. Daarom verzoeken we de minister om bij de implementatie van een bijmengverplichting robuuste en lange termijn perspectieven te bieden.

2. GVO's

Een transparante en centrale markt voor de handel en pricing van groen gas certificaten van oorsprong is wenselijk.

3. Aansluiting bij REDII

Wij vragen de Minister zo veel mogelijk aansluiting de stroomlijning van nationale en Europese duurzaamheidscriteria (REDII) voor de inzet van biomassa. Bijvoorbeeld ten aanzien van de duurzaamheidscriteria van biomassa, zodat als een producent kan aantonen dat een nieuwe biomassa-stroom aan de criteria voldoet en dat die stroom dan zonder lange trajecten snel gebruikt mag worden.

Kabinetsvisie waterstof

De Minister geeft aan dat de productie van Groen Gas in 2050 niet volledig in de vraag naar CO₂-vrije gassen kan voldoen. De kabinetsvisie definieert groen waterstof als waterstof die CO₂-vrij is geproduceerd met behulp van hernieuwbare elektriciteit (electrolyse). Op dit punt maken wij een fundamentele kanttekening. In het proces van super kritische vergassing (van biogene reststromen) komt namelijk veel groen waterstof vrij. Zonder elektrolyse. Circa de helft van het door ons geproduceerde syngas is groen waterstof. Echter: gelet op het huidige subsidie-instrumentarium zet SCW dit groene waterstof om in groen gas hetgeen gepaard gaat met aanmerkelijke omzettingsverliezen. Dat is jammer nu reeds vandaag de dag de vraag naar zowel groen gas als groen waterstof het aanbod overschrijdt.

Het op gang brengen van een duurzame waterstofketen is een complex vraagstuk, zo vermeldt de brief. In de komende eerst fase van ontwikkeling is het van belang om de kosten van productie van duurzame waterstof te verlagen. Opschaling van productie-installaties is hiervoor een belangrijk middel.

SCW opteert richting 2025 voor de realisatie van grootschalige productie-installaties voor super kritische vergassing in de (chemische) industrieclusters zoals gevestigd in de havengebieden van Noord- en Zuid Nederland. Daarmee is er directe aansluiting met de Kabinetsvisie gericht op regionaal beleid in bestaande havens en industrieclusters.

Met deze nieuwe productie-installaties wordt naast groen gas veel groen waterstof geproduceerd tegen een aantrekkelijke kostprijs. Een belangrijk deel van de gewenste opschaling, kostenreductie en innovatie is dan al een feit als “bijvangst” van de ontwikkeling van de super kritische vergassingstechnologie.

Super kritische watervergassing kan dus reeds op korte termijn een wezenlijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een duurzame waterstofketen. Om met behulp van super kritische vergassing te kunnen komen tot optimalisatie van zowel de productie als de kostprijs van CO₂-vrije gassen is het volgende nodig:

1. Verruim de mogelijkheden van fysieke bijmenging van groen waterstof in het aardgasnet;
2. Maak het mogelijk in één en dezelfde SDE-beschikking de productie van zowel groen gas als groen waterstof te subsidiëren (zoals reeds aangegeven in onze position paper voor SDE++);
3. Maak het (beoogde) subsidie-instrumentarium (IPCEI, MMIP waterstof, MOOI, DEI+, HER, SDE++) voor innovatie en exploitatie van groene waterstof tevens toegankelijk voor super kritische vergassing.

Negatieve CO₂ bij productie van groen gas

Bij de productie van groen gas komt groen CO₂ vrij. Deze CO₂ kan worden gebruikt in processen waarbij het de huidige (fossiele) CO₂ kan vervangen of worden omgezet in nieuwe grondstoffen waarmee afhankelijk van de toepassing de CO₂ tijdelijk of permanent wordt vastgelegd. Hiermee ontstaat het potentieel van negatieve emissies bij de productie van groen gas, een heel nieuw uitgangspunt dat van groot belang kan zijn voor het realiseren van de CO₂ reductiedoelstellingen. We verzoeken de minister om voor hergebruik van (groen) CO₂ (CCU) vergelijkbare stimuleringsmaatregelen in te richten als voor permanente opslag (CCS) waarbij rekening wordt gehouden met de (negatieve) CO₂ impact van de verschillende toepassingen voor CO₂. Deze ontwikkeling zal eveneens bijdragen aan het op termijn subsidieeloos kunnen produceren van groen gas.

Conclusie

Met de Routekaart Groen Gas is nut en noodzaak van groen gas goed verankerd. Voor de opschaling van de productie van groen gas is o.a. een snelle doorontwikkeling van vroege fase technologieën noodzakelijk. De huidige stimuleringsmaatregelen in de innovatie- en opschalingfase van vroege fase technologieën sluiten niet goed aan bij de uitdagingen en voortgang waar wij voor staan. Om de door de Minister geformuleerde uitdaging in te vullen waarbij “de technologie volledig wordt uitontwikkeld en de geprojecteerde kostendaling daadwerkelijk kan worden gerealiseerd” vragen wij om specifieke ondersteuning voor innovatieve vroege fase technologieën.